

Rozsudek Nejvyššího soudu SSR ze dne 14.07.1971, sp. zn. 1 Cz 57/71, ECLI:CZ:NS:1971:1.CZ.57.1971.1

Číslo: 19/1972

Právní věta: Predmetom vyporiadania medzi dedičmi nemôžu byť nároky, ktoré dedičom v budúcnosti môžu vzniknúť po osobe, ktorá ešte žije. Takéto nároky nemôžu si dedičia vopred medzi sebou vyporiadavať ani dohodou. Zročnosť výplaty ustupujúcich dedičov je možné v dohode o vyporiadaní medzi dedičmi viazať na určitú udalosť, sumu výplaty však v každom prípade treba určiť spôsobom vylučujúcim pochybnosti o jej výške.

Soud: Nejvyšší soud SSR

Datum rozhodnutí: 14.07.1971

Spisová značka: 1 Cz 57/71

Číslo rozhodnutí: 19

Číslo sešitu: 1

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Dědění, Řízení před státním notářstvím

Předpisy: 95/1963 Sb. § 4

§ 34

§ 37

§ 39 99/1963 Sb. § 43 40/1964 Sb. § 39

§ 91

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Poručitelka zomrela bez zanechania závetu, jej manžel dedičstvo odmietol, takže ako dedičia prichádzali do úvahy štyri deti poručiteľky. Na pojednávaní konanom 28. 5. 1970 vykonalo štátne notárstvo súpis poručiteľkinho majetku a dedičia uzavreli dohodu, podľa ktorej poručiteľkin podiel na domovej nehnuteľnosti preberajú obidve dcéry poručiteľky a poľnohospodársku pôdu poručiteľky preberá jedna z týchto dcér, a to bez povinnosti vyplatiť ostatných dedičov. V tejto uzavretej dohode sa uvádzalo, že dcéry poručiteľky nadobúdajú poručiteľkin podiel na dome „bez výplaty za podiel ustupujúcim dedičom, lebo títo budú uspokojení z druhej polovice, patriacej manželovi poručiteľky.“

Po uzavretí tejto dohody Štátne notárstvo v Lučenci svojím rozhodnutím z 28. 5. 1970 určilo všeobecnú cenu poručiteľkinho majetku sumou 20300 Kčs a čistú hodnotu dedičstva sumou 19 800 Kčs. Dedičia vzali vyhlásené rozhodnutie na vedomie s tým, že nežiadajú jeho doručenie a zriekajú sa proti nemu opravných prostriedkov.

Ďalším rozhodnutím z 29. 5. 1970 štátne notárstvo potvrdilo nadobudnutie dedičstva dcéram

poručiteľky podľa uzavretej dohody.

Najvyšší súd SSR rozhodol o sťažnosti pre porušenie zákona, ktorú podal generálny prokurátor SSR, tak, že obidvoma uvedenými rozhodnutiami štátneho notárstva bol porušený zákon.

Z odôvodnenia:

Štátne notárstvo si zadovážilo od MNV v P. ocenenie poručiteľkiných nehnuteľností, avšak pri určení všeobecnej ceny a čistej hodnoty dedičstva z tohto ocenenia nevychádzalo. Zatiaľ čo MNV ocenil poručiteľkin majetok sumou 9 500 Kčs, štátne notárstvo určilo jeho všeobecnú cenu sumou 20 800 Kčs, pričom neuviedlo, prečo sa odchyľilo od ocenenia MNV. Jeho rozhodnutie sa neopiera o náležité zistenie skutočného stavu a je nepreskúmateľné.

Na pojednávaní 28. 5. 1970 uzavreli dedičia dohodu ešte prv, než bola určená všeobecná cena a čistá hodnota dedičstva. Uzavreli teda dohodu o vypořádání bez toho, že by boli mali potrebné podklady pre takéto vypořádání, najmä keď v konaní neboli zadovážené ani výpisy z evidencie nehnuteľností alebo z pozemkovej knihy, týkajúce sa poručiteľkiných nehnuteľností.

V odôvodnení svojho rozhodnutia z 29. 5. 1970 uvádzalo štátne notárstvo, že dedičia sa medzi sebou vypořádali o dedičstve dohodou, ktorú štátne notárstvo schválilo. To je v zrejmom rozpore s obsahom spisov, pretože štátne notárstvo o schválení uzavretej dohody nerozhodlo.

Porušilo teda štátne notárstvo svojimi rozhodnutiami zákon v ustanoveniach § 4 ods. 1, § 34 ods. 1, § 37 ods. 1 a § 39 ods. 2 Not. por. Preto bolo treba podanej sťažnosti pre porušenie zákona vyhovieť.

V uzavretej dohode sa uvádzalo, že dcéry poručiteľky nadobúdajú poručiteľkin podiel na dome „bez výplaty za podiel ustupujúcim dedičom, alebo títo budú uspokojení z druhej polovice, patriacej manželovi poručiteľky“.

Štátne notárstvo sa uspokojilo s uvedenou formuláciou dohody a pojalo ju dokonca do výroku svojho rozhodnutia z 29. 5. 1970 bez toho, že by sa bolo postaralo o objasnenie, čo chceli dedičia takouto dohodou dosiahnuť, či treba citovanú časť ich dohody vykladať tak, že dcéry poručiteľky, preberajúce poručiteľkin podiel na domovej nehnuteľnosti, sú povinné vyplatiť z hodnoty tejto časti dedičstva svojich bratov, a že zročnosť výplaty sa odkladá až do vypořádania dedičstva po ich otcovi, alebo či sa zriekajú, prípadne čiastočne zriekajú dedičstva po svojom otcovi, alebo či uzavierajú dohodu o vypořádání medzi sebou o budúcom dedičstve po otcovi.

Náš právny poriadok nepozná inštitúciu zrieknutia sa dedičstva, ako ju v čase do 1. 4. 1964 uvádzalo ustanovenie § 523 zákona č. 141/1950 Zb. Ustanovenie § 91 ods. 2 O. z. výslovne uvádza, že dohody, ktorými sa niekto vzdáva práv, ktoré môžu až v budúcnosti vzniknúť, sú neplatné.

Predmetom vypořádania medzi dedičmi po poručiteľovi nemôžu byť nároky, ktoré im v budúcnosti prípadne vzniknú po osobe, ktorá ešte žije. Takéto nároky nemôžu si ani dedičia vopred medzi sebou vypořádavať dohodou.

Zročnosť výplaty ustupujúcich dedičov možno síce v dohode o vypořádání medzi dedičmi viazať na určitú udalosť, sumu výplaty však v každom prípade treba určiť spôsobom vylučujúcim pochybnosti o jej výške. To sa v prejednávanej dedičskej veci ani v dohode, ani v rozhodnutí štátneho notárstva nestalo.

Bude povinnosťou štátneho notárstva, aby toto malo na zreteli v ďalšom konaní, keď bude prípadne rozhodovať o schválení dohody dedičov, alebo rozhodovať o vykonaní vypořádania medzi dedičmi podľa ustanovenia § 39 ods. 3 Not. por.